ENCARA ÉS MOLTÍSSIM MÉS SENZILL: TORNEU-LI A DIR OCCITÀNIA

Josep Carles LAÍNEZ

Per a Lluís Fornés
Per a Felip Bens

ABSTRACT

Laínez proposes for the future a Valencian state integrated into Europe. A laic state without Spanishness nor Catalanishness. Valencian country leaded by Valencian people. Valencian culture is integrated in the culture of Oc lands, from many centuries ago, and so had to do in the future.

His main idea is: "Valencian people have to configurate the future in three axies: Valéncia, Occitanie and Europe".

Nota preliminar ineludible

Vaig escriure la primera redacció d'este article l'estiu del 1993. L'occitanisme valencià, llavors un moviment quasi monopersonal, es trobava en una situació d'engegament en la qual seguix, encara que, tot ha de dir-se, engloba cada volta un major nombre d'intel·lectuals i de valencianistes. El sentiment occità d'alguns valencians al llarg de la història ha tingut com a característica la buidor de precedents amb què es trobava en iniciar la seua trajectòria interior i de retrobament patriòtic. Pareixia que eren sempre els primers, que darrere només s'alçava una nebulosa de tempteigs i eufemismes. De la Renaixença ençà, la noció global d'Occitània (baix este nom o qualsevol sinònim: parla llemosina, terres d'oc...) ha anat esguitant les obres dels nostres escriptors i pensadors (dels més conscients i sobris, com a mínim). Potser ho afavoria l'esquifida consciència

independentista valenciana i la necessitat de trobar un marc cultural on no vore's reduït a allò dialectal o folclòric. El segle XIX, els nostres romàntics retrobaven una llengua per a la vida digna i ampliaven el seu marc d'inclusió cultural al Llenguadoc, a la Provença, al Llemosí, a les Balears, a Catalunya... Ho feren des de la seua essencialitat valenciana, sense cap submissió. El segle XX, les nefastes doctrines de Joan Fuster i les inaudites dels seus epígons deixaren Valéncia com a camp de batalla dels mateixos valencians. Seria molt difícil explicar a les pròximes generacions que els auto-anomenats "nacionalistes valencians" de les acaballes del segon mil·lenni volien que la seua pàtria es diguera Castella; que desitjaven esborrar el nom de Valéncia de totes bandes i substituir-lo pel diàfan "Castella de l'Est"; que advocaren per una submissió dels fets, les troballes i les històries pròpies de castellonencs, xativins, alcoians, alacantins o valentins per les avingudes de Valladolid, Madrid o Sòria; que escombraren la literatura dels autòctons per la mediocre dels "d'altres llocs de Castella"; que renegaren de totes les peculiaritats de Valéncia exalçant les pures castellanes d'Albacete, Toledo o Segòvia, emblema de la castellanitat valenciana, ací mestissa; que estigmatitzaren els corrents nacionalistes de defensa d'allò propi acusant-los de traïció i de falta a la veritat històrica, la de la Gran Castella, la dels Països Castellans des de l'època del Cid; que hagueren defés i adoctrinat la idea que només sent castellana podia Valéncia retrobar els seus signes identitaris; que Castella era la paraula majestuosa i mil·lenària; que ser valencians era la nostra manera de ser castellans... Evidentment, només substituint Castella i castellà per Catalunya i català, els exemples se'ns fan aclaridors i tal volta comprengam una mica més el grau de malaltia mental, de col·laboracionisme, de traïció i d'imperdonabilitat que hi ha en el catalanisme valencià del segle XX, i sobretot d'inoblidabilitat. No és possible salvar-ne res, com no és possible salvar res d'allò dut a terme pels valencians vinculats als moviments espanyolistes. Ni catalans ni espanyols (tot i ser "Espanya", en principi, un terme menys

marcat que Castella) poden ajudar els valencians a retrobar-se, a adquirir consciència de quin és el seu futur.

Els valencians, i és el que tractaré de mostrar en est article, hem de configura-nos al voltant de tres eixos: Valéncia, Occitània i Europa. Tot allò que se n'isca d'este triangle, al meu parer, ens col·locarà en una espiral que, per força, conclou en la nostra extinció. Els projectes de "Comunidad Valenciana" o de "Catalunya del Sud" en serien l'exemple més radical i visible; els intermedis de "Regne de València" o "País Valencià", la indefinició per antonomàsia. Enfront d'això –i, fins i tot, enfront del valent i clàssic (potser també hui dia necessari) "Nació Valenciana"– opose jo també (afortunadament no sóc el primer a fer-ho) el clar i definitiu "Valéncia": Valéncia ciutat i país. Valéncia-ciutat: la ciutat dels valentins; Valéncia-país: el país de tots els valencians.

La cultura en una paraula i una pàtria: Occitània

Probablement, el més greu dels inconvenients de l'independentisme occità al sud dels Pirineus (tant el valencià, com el català) ha sigut trobar-se fora dels més estrictes límits continentals d'Europa, abocant les terres meridionals d'Occitània a una peninsularitat geogràfica, que no cultural. L'etern dilema de l'iberisme enfront de l'europeisme és, sens dubte, el fibló que massa valencians encara duen a l'esquena: sempre present, dolorós de llevar i impossible d'arrancar amb les mans. L'eixida, lògica d'altra banda, a pesar de no vore'n el perquè inherent i ocult, era rebutjar l'espanyolisme centraliste i castellà per a, dins de les coordenades estatals, oblidar els vincles de tota la nostra cultura amb les terres al nord de la serralada pirinenca: els països catalans fou la manera de pensar una estructura política (no cal dir cultural), un projecte de vertebrar els països occitans peninsulars i una idea de fer un assaig d'Estat per a Valéncia, les illes Balears i Catalunya. Malgrat això, i totes les bones intencions, per fer la teulada cal tindre les murades. I si ni tan sols es tenen, perque, a més a

més, nosaltres mateixos les hem esfondrades... Amb la renúncia per part del regionalisme[1] català a la consideració de les seues terres com a part de l'espai occità, i del català com a varietat de la llengua occitana, entràvem en el joc de l'hispanisme. Vet ací el gran erro del catalanisme i valencianisme del segle XX: construir-se negant-se. És com si Bretanya volguera configurar-se com alguna cosa renunciant a la seua inclusió dins dels països cèltics, o pensara que la seua futura independència podria vore's afectada pel fet de pertànyer a un marc cultural major.

Al llarg de les següents pàgines tractaré els punts principals que s'haurien de desenrotllar per a una inclusió de Valéncia en Occitània, però deixant clar, de bestreta, que esta visió d'un diasistema cultural, d'un marc intel·lectual d'intercanvi i, si es vol, encara que avorrint la paraula, d'un mercat, el considere sempre tenint en ment una absoluta independència política de Valéncia en el concert dels Estats del món. No s'hi veja, puix, cap tipus de submissió o de sotmetiment com el patit per tants compatriotes nostres respecte a Catalunya. Els valencians no podem ignorar la nostra pertinença a una cultura nascuda amb els trobadors i culminada amb el Segle d'Or Valencià, el XV, una cultura encara viva i que a soles el mercantilisme i l'antitradicionalisme (entenent "Tradició" en el sentit guenonià, per supost) català ha volgut desfer, esquarterar, violentar. A banda d'això, pensar en un país independent des de Llemotges a Guardamar i des de Bordeus a La Gàrdia seria, a hores d'ara, tan hipotètic com impossible. D'encetar amb els tòpics, parlaria de l'alt grau de fagocitació de l'Estat francés cap a les seues minories lingüístiques (bretona, corsa, occitana, basca...). La pèrdua de la consciència nacional en

---

1.- La referència al "regionalisme" català no és en absolut provocativa. De fet, quin nacionalisme pot de veres considerar-se com a tal si estronca conscientment el seu marc global d'adscripció i de referències i, encara més, tota la seua mítica i el lligam amb la Tradició?

estos països és practicament general i, per tant, la possibilitat d'un reviscolament independentiste es troba quasi extingida (parle, sobretot, del nostre cas, l'occità. No és el mateix la forta personalitat basca, l'històric component bretó de diferenciació amb referència al món llatí o la insularitat corsa), la qual cosa influïx (per a uns molt, per a uns altres massa) en l'apreciació que un determinat poble té de la seua pròpia cultura, de la seua llengua vernàcula; d'ací que siga moltes vegades dificilíssim distingir entre conreu pràcticament etnològic d'allò propi i nacionalisme incipient. On és el punt que diferencia una regió d'una nació (entesa aquella com una divisió d'un nucli polític major i sense voluntat d'eixir-se'n)? no ho intente aclarir en est article. A més a més, seria difícil ser maniqueu i, per tant, el grau de compromís pot trobar-se de manera escalonada i amb nombrosíssims parers dins d'una mateixa comunitat. Potser per això, parlar d'uns models comuns per a tots els països occitans el col·loca a un en una cruïlla molt perillosa: la submissió al que és general i uniformador o la defensa de causes, potser, quasi perdudes. Mirar al passat? Sí. I reconstruir la mitologia particular també. Pero, com deia, per a això es necessita la independència política o un alt grau d'autogovern i de representació internacional. I ací rau l'inconvenient (almanco, per a l'Occitània continental). Si, políticament, ni Catalunya, ni València ni l'Occitània continental es troben situades al mateix pla, fútil és fer projectes comuns. Pel contrari, sí que existix un cert parangó dins de l'àmbit literari i, per extensió, cultural. Aixina puix, hauria de ser sobre estos pilars on es deuria començar a construir l'estructura, a refer l'edifici d'uns Països Occitans reconeguts com a unitat cultural a Europa. En poques paraules, s'ha de passar del renaixentista agermanament a la concretització d'obres comunes, a esborrar el genèric "català" de totes bandes, a incrementar la utilització d'Occitània i occità on calga. I, sobretot, per damunt de tot, aclarir que València només pot "ser" lliure, és a dir, independent. Est és el desig i la proposta.

Quin model per a un antic poble?

Potser, en última instància, hàgem de prendre exemple d'altres pobles, d'altres grans comunitats culturals sense estat propi, com ara, la cèltica. I, per motivacions vàries, és molt interessant una cultura tan llunyana i oblidada com la del poble swahili. Però amb açò no vullc dir calcar manifestacions culturals, bases polítiques... No. Valéncia deu assumir la identitat cultural que li correspon i i que no té els seus límits en els Pirineus.

Pareix mentida que una cultura tan, d'entrada, oposada a la nostra puga servir per a plantejar-nos unes eixides i unes solucions culturals tan escaients com les que ens proporciona el poble swahili. Quasi amb total seguretat és, per a l'europeu, la cultura de l'Àfrica negra més coneguda i familiar, dins d'uns límits, és lògic, de desconeixement absolut.

Fou Ibn Battûta, l'any 1331, el primer a fer servir la veu "swahili" per descriure les urbs de la franja costera de l'Àfrica oriental. Este geògraf del Marroc donà l'acta de naixença a una civilització que, amb el pas del temps, aniria consolidant-se com a unitat cultural i que, en l'actualitat, se'ns presenta com una de les més dinàmiques i internacionals d'Àfrica. Durant els segles XII al XV, els swahili visqueren la seua Edat d'Or, consolidada per la gran influència de la cultura islàmica (construcció de mesquites, riquesa del comerç, abundància de préstecs àrabs en la llengua swahili, constància dels primers escrits ara perduts, etc.). Però la decadència no tardaria molt a aplegar: des de finals del segle XV fins al XVIII, els portuguesos exerciran la seua influència sobre la ribera índica, i la manca d'una consciència swahili global i unitària va afavorir la conquesta d'estes terres. El mateix passarà, segles després, amb la colonització anglesa. Les independències dels nous Estats africans començaran a deixar les coses al seu lloc (malgrat no ser tan homogenis com per a alguns sectors seria desitjable). La pregunta, evidentment, és: a més de l'anècdota del Segle d'Or (i de la decadència deguda a una colonització –com ha ocorregut sempre en totes

les cultures–) quin profit podem extraure els occitans de la manera d'actuar swahili, sobretot en les últimes dècades.

En primer lloc, mai no va existir un Estat swahili. Per esta raó, el conreu i la internacionalització de la llengua swahili (parlada per més de setanta milions de persones en huit països diferents) no suposa cap perill per als Estats configurats en l'actualitat. En segon lloc, hi havia un total desconeixement per als colonitzadors anglesos d'una identitat swahili. Els europeus només reconeixíem nacions o ètnies i no cap s'identificava com a swahili; tan sols uns milers de persones s'hi autodenominaren. Per últim, i amb una continuïtat que arriba als nostres dies, cada vegada son més els qui, a pesar de pertànyer a una determinada ètnia, religió o Estat, es consideren swahili. Per resumir: el poble swahili és una cultura reconeguda, sense Estat definit i amb projecció internacional. I així les semblances amb els occitans superen l'anecdòtic. I per les tres mateixes raons:

1.- No ha existit mai un Estat occità des de Llemoges a Guardamar i des de Bordeus a La Gàrdia, però sí una llengua comuna i una civilització: la dels trobadors. Ara bé, els únics que podrien témer una independència dels pobles occitans serien els Estats que els contenen i que no tenen res a vore amb la nostra cultura.

2.- La paraula "occità" i "Occitània", de creació moderna, ha anat obrint-se un lloc dins de l'Occitània continental. També hi ha hagut destacats occitanistes (a pesar de la retractació posterior d'algun d'ells) a la península. Només caldria recordar el nom de Prat de la Riba, Constantí Llombart, J.V. Foix, Carles Salvador, Pompeu Fabra o Antoni Igual i Úbeda, entre altres. És a dir, la consciència de pertànyer a una supra-comunitat és un fet inqüestionable en els pensadors del segle XX. Però, no hi ha un reconeixement, encara, de conjunt respectant les diferències i les diverses aportacions a la cultura comuna, cosa que enllaça amb el tercer punt.

3.- L'autoconsideració d'individus occitans per part de valencians, catalans i balears. Seria canviar els términs que fins ara funcionaven. Si tenim

un referent els valencians, una entitat major on englobar-nos sense desfigurar-nos, esta és l'occitana i no l'espanyola o la catalana. Per una raó molt senzilla: el component polític resta fora, sense possibilitat d'interferir en la vida quotidiana. I això, en el perill de desaparició que ens trobem, és el més recomanable.

Però l'exemple swahili també es pot buscar a Europa, puix quina cosa és la comunitat cèltica? Una agrupació de sis països, pertanyents a tres Estats diferents i amb sis llengües distintes (si no hi compten els casos de Galícia i d'Astúries): Irlanda, Escòcia, Gal·les, Cornualla, Bretanya i l'illa de Mann. Dalt o baix, ens trobem amb el mateix "problema" que amb el poble swahili. Els sis països esmentats són això, sis països amb uns pressuposts polítics, econòmics i culturals prou diferents: de la zona on més viva esta la llengua (Gal·les) fins aquelles on ja ha desaparegut (Cornualla i l'illa de Mann), del territori on més proscrita ha estat la llengua pròpia (Bretanya) fins aquell on es va considerar llengua nacional (Irlanda), d'una zona amb un règim econòmic peculiar (l'illa de Mann) fins aquella que encara es troba colonitzada (l'Irlanda del nord).

Els paral·lelismes amb els Països Occitans els pot establir cadascú com desitge, i la veritat és que existixen. Si la comunitat cèltica ha aconseguit un reconeixement global (a banda del que hagen pogut adquirir els diversos països per si mateixos), els problemes amb els quals s'enfrontaria la comunitat occitana serien menors: la dispersió geogràfica no és tan gran, ens trobem situats en una zona geogràfica envejable, la nostra llengua (amb totes les diferencies dialectals que existisquen) és una i no sis, la vitalitat de la llengua és major que la de les llengües celtes, etc. El model, per tant, existix. La qüestió és qui podria haver-lo liderat; Catalunya, es va dedicar a una faena colonial i imperialista les conseqüències de la qual haurà de pagar-les prompte.

Valéncia cap a la seua independència

Una de les coses més cridaneres dels estudis al voltant de la qüestió valenciana, de la formació de l'antic Regne de Valéncia i de la consciència nacional dels valencians, és l'absència de mites o, encara mes greu, l'enderroc de totes aquelles senyes pròpies que podrien (poden) fer de Valéncia una nació en allò que sempre li han volgut llevar: el *pedigree*. N'hi ha de diferents tipus, de *pedigrees*: polítics, religiosos, cronològics. racials, llegendaris... I cada nació, millor seria dir cada nacionalisme, tracta de fer-se el seu més acostat al desitjable per a una sola finalitat, el redreçament del seu poble, no enfront d'un altre millor o pitjor, sinó enfront d'ell mateix, enfront de la seua estima i el seu futur. Així, nacions com ara Croàcia o Eslovènia esgrimirien motius polítics per a la seua independència; el poble àrab, religiosos, per a la seua unitat; els catalans, cronològics per a la seua antiguitat (els famosos i ridículs mil anys); els bascs, fins no fa poc, racials; Galícia, llegendaris, en escodrinyar en la boira del celtisme... Trobem ací l'ideal, el vestit de llarg amb què s'ix a conquistar el poble, perquè la vivència és dura i la pervivència difícil si no es tenen unes arrels que hagen calat en l'inconscient col·lectiu i servisquen per a desenrotllar un grau major d'autoestima cap a dins, no d'autoestima cap a fora, cosa semblant a l'imperialisme. Poc importa als moradors d'estos territoris la Veritat real de les veritats adoctrinades quasi des que els infantaren. Hi ha ací una mística dels orígens, però no una metafísica dels mateixos orígens. Busquen el punt d'inflexió que els dota d'un realç peculiar i diferenciat i aixina se'ns presenten. No són novetat, no són creació des del no res, no son empelts; són la fita d'un procés de formació i, per tant, focus emissor, negador i incapaç de qualsevol receptivitat, són purea, en cap moment mistificació o barreja indiscriminada.

Posem l'exemple de Catalunya i observarem en la seua afirmació la nostra negació com a lògica conseqüència. Perquè Catalunya (o la Gran Catalunya) siga, Valéncia no ha de ser. Si a Valéncia se li dóna tota la

càrrega mística de l'origen, la preeminència de Catalunya es diluïx. A eixa culminació catalana en els seus orígens, nosaltres, per a Valéncia, oposem la continuïtat. Perquè als catalanistes i als espanyolistes caldria preguntar-los: si els valencians mai no n'hem sigut, per què hem de ser? En quin dret podem gosar ser déus si en som a soles una part? Com podem erigir-nos en història i tradició si això comporta el qüestionament d'un Estat. Perquè, en ultima instància, (re)instaurar un nacionalisme valencià (igual com establir el català, gallec, basc, canari, andalús, etc.) es aclivellar l'estructura d'un corpuscle buròcrata i centraliste instal·lat a Madrid l'únic objectiu del qual es la puixança personal i el control econòmic de la península a través de l'enriquiment de la que, a hores d'ara, és la capital espanyola. El greu problema és que els espanyols confongueren un gentilici occità (*espanhòl*) destinat a denominar els habitants europeus del sud dels Pirineus en un gentilici nacional que tardà molt a crear-se, i no per producte d'unions i tractats, sinó per enganys, guerres i massa morts. I no saber això o pretendre negar-ho no pot ser altra cosa que un símptoma de voluntat de retornar a eixa altra mística, protofeixista també, de l'Imperi espanyol i la idea estudiada en les escoles peninsulars (tret de Portugal) durant quatre dècades de la "España unidad de destino en lo universal". Puix, vege's per on, el que estos homenets entenien per Espanya era Madrid i les seues colònies. No era aquella idea de *totum revolutum* que els occitans consideraven "Espanya" i que podria haver funcionat però que no ho va fer, senzillament perquè no existí mai eixe tipus d'"espanhòls".

A hores d'ara, podem considerar els moviments valencianistes com a inercials, es deixen emportar pels discursos gastats de les doctrines sorgides al caliu del franquisme (Fuster) o per l'economicisme més barroer (l'anomenada *valenciania*). I l'actuar per calc mai no ha tingut reaccions aprofitables. Entre doctrina morta i doctrina moribunda (el catalanisme originari de l'economicisme i la valenciania d'arrel-moneda i perspectives privades, per a entendre'ns), la tria no deu ser complicada: la postura iner-

cial de gran part dels valencians, entenent, clar, que esta postura no conduïx a l'eternitat, que no pot allargar-se *per secula seculorum* i que tots els fets, qüestions, raons i desigs que es volen perpetuar acabaran per deixar d'existir.

Seria un signe de desconcert afirmar que el valencianisme, o que la mateixa Valéncia, no pot conduir-se cap a un grau ple d'autonomia per causa tan sols d'emigracions castellanes o de desaparicions de primitius furs quan començava la Modernitat. Igual com no pot ser admissible que el discurs dels catalanistes prenga el seu martiri particular de la pretesa feble capacitat de raciocini dels valencians. La desembocadura d'estos dos relats en la mar del no res s'ha produït: encara sorgixen veus antigues, però de zombis: cossos rovellats del totalitarisme. Malgrat tot, no es trobaria dins de les meues intencions que l'estat actual del moviment valencià poguera influir massa en este text, puix seria com per a tancar la *paraeta.* D'esta manera, fora de qualsevol pensament estrictament puntual, el plantejament que em mou transcendix el linealisme dels discursos adés citats, per als quals totes les actuacions que tenen lloc conduïxen a l'omega en un Estat, al mateix temps que s'erigixen com a veritats absolutes i dogmes sense fissures. No hi ha propostes per al dia següent a eix omega, quan tots els ciutadans seran lliures i feliços. La nostra terra ardenta, com he denominat Valéncia en un altre lloc, des de la meua perspectiva, no és un cos, sinó un *continuum*: ni essencialitat repobladora ni essencialitat de l'*statu quo.* Senzillament va fent-se, no hi pensem com un ens prefigurat que ha perdut ara el seu rumb, el que vertaderament li corresponia (els esplendorosos, magnes i patètics països catalans o la suma provincial pura i consensuada). Ben al contrari, el nostre territori ve marcat per un *a partir de*, i, degut a este posicionament, les desunions, pel que fa als discursos anteriors, afecten tant la teoria estricta com l'arrel, en les concepcions de factors com la diacronia, la temporalitat o la mateixa "essencialitat" del valencià.

Vullc fer vore, igualment, que el discurs provinent del catalanisme es va crear durant una dictadura militar i va arreplegar-ne, volent-ho o sense, el totalitarisme, l'igualitarisme i la veritat de dogma per la força; i que la proposta valenciana ha fet el seu agost durant el temps de l'economia, el mercat i l'egotisme del *Nom*. Sense oblidar que per una particular *reductio ad absurdum* desapareixen tots els elements que no puguen cabre en el maniqueisme del sí o del no, cosa comprovable en els dos discursos.

Però passe el que passe en qualsevol determinat moment del nostre devindre com a poble, sempre procurem buscar un començament de la nostra essència, identificar any, mes, dia, i si es possible hora, del nostre naixement com el que som, amb el que ens identifiquem en este hui d'ideosferes i quasi absència de pràctiques actives. Puix, en certea, què suposa escabussar en uns orígens pràcticament desconeguts i sempre interpretats? O, més exactament, per què ho fem amb tanta vehemència els valencians, de vegades com a única pràctica de la nostra literatura de pensament per a tal *mester d'ideologia*? Eixe escodrinyar de mode perpetu en històries (*stories*, més específic en anglés) de repobladors, reis, llengües, religions, pervivències, xifres, senyes i altres contes revestits pel logos ferotge d'una intel·lectualitat esquerrana d'autoritat unidireccional i inquisitorial, ¿ens proporciona després de tants anys algun missatge aclaridor i, en una paraula desfasada, revolucionari? Puix si la nostra història com a Regne de Valéncia està lligada a uns orígens constatables en el temps, mesurables i, fins i tot, contrastats, la força del logos continuarà el seu poder sobre els pensars i les ideologies polítiques que sorgisquen al seu interior. Si nasquérem en un determinat moment de la història, i a més d'uns determinats personatges, l'existència d'esta alfa ens aboca a una omega: el que, partint d'eixa mentalitat teleològica, ha tractat d'anar construint un corrent ideològic majoritari hui en dia a Valéncia, el vulgarment conegut com a pancatalaniste. Seríem una prolongació d'un territori, seríem el ventre desert on infantaren catalans uns hòmens incultes i mesquins

que venien d'un nord terrible, seríem una continuació, un no espai definit, una colònia d'allò pur, el sud profund de la raça elegida.

La pregunta "què som", com la contestem els valencians? Es dir, què es el primer o quina és la data primera que li ve al cap a tot nascut a Valéncia. No aniria molt encertat si assenyalara un dia diferent al 9 d'octubre. I no aniríem molt errats si escomençàrem a esborrar esta data del conjunt de les nostres celebracions, dels nostres dies gloriosos, puix hi és el germen de la nostra aniquilació; per ella ha entrat tota la secundarietat que ara volem llevar-nos de damunt o suportem com una càrrega dolorosa. Què celebrem els valencians cada 9 d'octubre? A soles un canvi de religió i l'arribada d'un rei occità a la Ciutat de València. Si ja parlàvem la llengua que parlem (el llatí, és clar) i adoràvem els déus i deesses que encara hui s'adoren (encara que de forma amagada i satanitzada pel poder), què celebrem? Potser l'arribada d'un semidéu que ens donà la parla, el pensar i la nostra catalanitat? El nostre dia nacional ha d'estar marcat pel cristianisme? Si ens sentim orgullosos de la nostra continuïtat en este territori des dels temps dels ibers, si som valencians capitalins des de dos segles abans del suposat naixement d'un revolucionari jueu a Palestina, per què donar-li tanta importància a eixa entrada, si encara ciutats com Alacant, Dénia o Elx continuaven colonitzades pels àrabs? Este i no un altre és el gran parany dels actuals nacionalistes: la recerca de referències en el passat, la instauració d'una alfa per arribar a una omega: la nostra missió com a província espanyola o catalana: el Llevant o Sud feliç de tabalets i donçaines.

Aixina ens hem quedat, nuets, els valencians. De l'Imperi espanyol i la Catalunya de Messies, en queda un muntó de deixalles inservibles, una pantalla de fum que no amaga res, potser a soles les carasses que des de la llunyania ens han anat clavant, pensant-nos que elles ens feien i que érem per elles. No naixíem, ens encarnaven uns altres. Evidentment, esta presa de postura no interessa en absolut als detentadors del poder; és impossible un reconeixement de l'especificitat valenciana pel que suposaria de pèrdua

de les pròpies essències nacionals espanyola i catalana. Admetre una continuïtat llatina i pagana a les terres de València, encara que fóra testimonial, implicaria donar massa relleu a una "Comunitat" i proporcionar carta d'identitat pròpia a un "país de cultura catalana". ¿I este temps que corre o esta minoria de valencians que existixen mantenint viu el caliu, en vetla, aguaitant els focs i els moviments d'aquells que ens són aliens, esperant l'arribada de la nova estirp, de la generació que prenga consciència d'allò heretat des de fa mil.lennis, de l'europeïtat consubstancial a Valéncia, és el que esperona quan el pendent és cada volta més costerut? ¿Cap a on ens dirigim, si ens dirigim a algun lloc? ¿I qui es dirigix al mateix temps que nosaltres però amb més espenta, poder i mitjans econòmics?

Aventure, puix, la possibilitat que la poca força d'un plantejament conscientment valencià es troba en les particularitats que tenen els sistemes sobre els quals s'articulen els dos relats predominants fins als anys huitanta: la pretesa *veritat de fe* de la catalanitat valenciana, doctrina provinent del contacte que existia entre la semblança d'idees entre els popes catalanistes i el sistema dictatorial (cal recordar que a Fuster no l'afusellaren per publicar el que publicà); i el provincialisme que es vol fer arribar com a natural per raons relacionades al sistema de l'economia contemporani i que tendix a un esborrament de Valéncia i de la seua identitat. Enfront d'esta eixida al buit, recuperem els vincles profunds amb Occitània –la nostra llengua és la seua llengua–, reinstaurem-nos sense vergonya en Europa més enllà de cristianismes folklorizants i, sobretot, prescindim de Catalunya i d'Espanya a l'hora de reconéixer-nos, de pensar-nos, de ser-nos nucli absolut de nosaltres mateixos, niu primordial, origen de tota continuació en el temps i l'espai que són nostres.

Propostes de futur per a un incert esdevenidor

Com esmentava en el primer apartat d'est article, sense una conscienciació o, millor dit, amb una manca de consciència (general) com a

poble, com a entitat cultural única al món i poderosíssima a Europa, qualsevol llistat de propostes resulta erm i sense cap vàlua. De tota manera, i com que es tracta d'una carrera contra-rellotge, no puc deixar de donar la meua visió (una mica pessimista, no s'ha de negar) i tractar de llançar al vent algunes indicacions per si algú les arreplega i les fa seues. Evidentment, em limite als aspectes occitans, sense entrar en els components genèrics de reinstauració a Europa d'un nou ordre nacional i simbòlic.

El primer que s'ha de constatar és el desconeixement quasi absolut que existix a Valéncia (i a partir d'ara em centraré en Valéncia, encara que moltes afirmacions siguen extrapolables a les illes Balears i a Catalunya, així com a l'Occitània continental) de la realitat occitana, que és com dir de la pròpia realitat cultural. I si se'n té, de coneixença, aquesta no ix de les foscúries medievals, limitant-se a un viatge ràpid pel territori dels trobadors i, si escau, a alguna menció a Frederic Mistral. Poca cosa més, si no res. Buscar culpables d'esta situació és la postura més humana, però també la més reaccionària. Tots sabem que els Estats amb més d'una nació al seu interior aniquilen les sobreres per a la *unité*. Però és que en el cas de l'occità (i és el greu tractant-se sempre de llengües i cultures minoritàries) no sols han estat França i Espanya els faedors de l'oblit. L'any 1934, uns intel·lectuals catalans promulgaren una declaració segons la qual, i per ad ells, el català i l'occità constituïen dues llengües diferenciades. No cal dir que durant tot el segle XX Valéncia i les illes Balears han anat a remolc del Principat. I si aquells decidiren, en un atac absurd, infantil i ple de ressons egotistes el trencament de qualsevol relació amb el nord, els valencians es limitaren a acceptar-ho i punt. Aixina puix, heus ací el primer dels problemes a resoldre dins del nostre país, Valéncia: acostar la realitat occitana continental al poble, fer-li vore que, a més de la Ciutat de Valéncia, Barcelona o Alacant, existix Marselha, Lemotges, Bordeu, Niça, Tolosa, on parlen la mateixa llengua que a Alcoi, Xàtiva, Vinaròs o Dénia.

¿I com acostar la realitat occitana continental als valencians? En primer lloc, caldria introduir cursos, classes o lliçons de gramàtica de l'occità continental a l'escola en l'ensenyament secundari. L'estudiant podria acabar-lo amb un domini quasi total de la varietat septentrional de la seua llengua, amb la qual cosa, l'accés a tots els monuments literaris del nord li estaria obert.

Ara bé, no podem oblidar el fet de l'existència de dos grafies per a l'escriptura de la nostra llengua, les d'Alibert i Fabra, l'occità septentrional i l'occità meridional. Estes, per dir-ho així, són les grafies comunment considerades per a la nostra llengua, però existixen també, dins del diasistema, com a mínim, huit grafies diferents: l'occità septentrional té quatre normes ortogràfiques, encara que la d'Alibert és la comuna i la reconeguda internacionalment: la gascona, la provençal, l'occitana de referència i l'aranesa. Si baixem a l'occità meridional trobem la grafia unificada de Fabra i la valenciana. Pel que fa a l'aragonés, cal esmentar que el dialecte benasqués s'escriu amb les normes ortogràfiques aragoneses homologades l'any 1987 i que el dialecte cheso (d'Echo) de l'aragonés ha normalitzat la seua grafia de manera diferent a l'adoptada pel Consello d'a Fabla Aragonesa i per la major part dels escriptors en aragonés. Però, malgrat la diversitat, no cal espantar-se, ja que veritablement sols tres grafies funcionen: la de Fabra, la d'Alibert i la del Consello d'a Fabla Aragonesa (signada i pactada amb moltes altres organitzacions aragonesistes en el *Primer Congreso ta ra Normalizazion de l'Aragonés*). Pensar, després d'un segle i d'una evolució de les terres del nord i del sud d'Occitània tan diferent, en la possibilitat d'una grafia comuna és força complicat. N'hi ha hagut d'intents ben pròxims a nosaltres (o més que intents, certes propostes[2]). Sí, fou factible, però se'n desaprofità l'ocasió. Ara bé, s'hauria d'investigar el

---

2.- AUDOIÈR, Miquèu, "Una forma comuna de tota la lenga d'òc", in *Paraula d'Oc*, 5 (juliol, 2002), pp. 27-38.

lèxic comú a la major part de terres occitanes, i això portar-ho a l' escola. Que no només siga com ara: així és diu en valencià, així en català... Hem d'afegir: i aixina en gascó, i aixina en aragonés, i aixina en llemosí...

Una vegada amb l'occità continental a l'escola i amb un coneixement general de la vertadera realitat cultural del país, s'han d'obrir els camps d'investigació i estudiar conjuntament l'occità septentrional, el meridional i l'aragonés (potser també el franco-provençal), ja que molts dels dubtes que encara es tenen, responen a una visió restringida de la nostra realitat lingüística, tancada en els límits que imposen els Pirineus o en les fronteres de Catalunya i València (potser si estudiàvem l'aragonés, comprendríem que l'apitxat no és cap dialecte castellanitzat; potser si estudiàvem l'occità mitjà voríem que el valencià n'és, en molts trets, una prolongació).

Amb la consegüent adopció d'una entitat major per a la nostra llengua i per al nostre poble, el següent pas hauria de ser l'escriptura d'una historia de la literatura global de tots els Països Occitans. Resulta absurd estudiar únicament les literatures per separat, nord i sud, ja que d'eixa manera sorgixen les llacunes entre segles, cosa improbable en una història sense fronteres.

L'estudi de la literatura hauria d'implicar, forçosament, un mercat de les editorials de tots els punts d'Occitània, amb la qual cosa donem entrada al component econòmic: possibilitat de coedicions, de presentacions de llibres, de premis literaris conjunts, etc.

Amb la conscienciació d'occitanitat de Valéncia, de les illes Balears i de Catalunya, pot aconseguir-se que el rebuig existent en la societat valenciana cap als nostres veïns desaparega diluït, la qual cosa afavoriria les relacions i els contactes.

A la fi, i per a acabar este primer punt d'inflexió de la realitat valenciana: totes les propostes, totes les cultures i tots els exemples que he donat al llarg d'est article constituïxen *per se* models de convivència i de comu-

nitat en termens extra-estatals. El futur i la possibilitat són, per tant, nostres. Si volem fer-ne ús: un Estat valencià en la Nació (de nacions) Europa, de Reykjavík a Vladivostok.

Ciutat de Valéncia,
Estiu de 1993 – Hivern de 2002